

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa T. S.A. w K.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 13 lutego 2019 r.
na skutek skarg kasacyjnych obu stron
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI ACa (...)

- 1. przyjmuje skargę kasacyjną powoda do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym;**
- 2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 listopada 2013 r. sygn. akt XVII AmA (...) częściowo w ten sposób, że w punkcie pierwszym uchylił decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RWR (...)/2011 z dnia 12 grudnia 2011 r. w punkcie pierwszym oraz trzecim podpunkt pierwszy, zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie trzecim podpunkt drugi w ten sposób, że nałożoną karę obniżył do kwoty 300.000 zł. W punkcie drugim zasądził od Prezesa UOKiK na rzecz powoda kwotę 942,75 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W pozostałej części Sąd drugiej instancji

oddalił apelację powoda oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie w części, w jakiej zmienił zaskarżony wyrok, na założeniu, że ograniczenie działania prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu.

Skargi kasacyjne od tego wyroku wniosły obie strony. Powód zaskarżył wyrok w części, w jakiej Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda. Natomiast pozwany zaskarżył wyrok, w jakiej nastąpiła zmiana wyroku Sądu Okręgowego. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, tj. czy art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm. – dalej, jako: „u.o.k.k.”) stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę stwierdzenia bezprawności opisanego w tym przepisie zachowania, czy też wykazanie bezprawności takiego zachowania wymaga wskazania innego przepisu stanowiącego źródło bezprawności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 2017 r., III SK 13/17, z dnia 29 listopada 2017 r., I CSK 216/17).

Sąd Najwyższy wskazuje, że zgodnie z uchylonym z dniem 17 kwietnia 2016 r. przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. (zob. ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r.

o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r., poz. 1634) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów było godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Pozwany podnosi, że istnieją zasadnicze wątpliwości, co do tego, czy przepis ten może być samodzielną podstawą nałożenia kary na przedsiębiorcę posługującego się postanowieniem wpisanym do rejestru, na skutek wyroku, który został wydany w postępowaniu prowadzonym przeciwko innemu przedsiębiorcy.

Sąd Najwyższy wypowiadał się już jednak o wykładni art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w świetle uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C-19/15, Biuro Podróży „Partner” przeciwko Prezesowi UOKiK. Już w samej uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 znalazło się stwierdzenie, że „ograniczenie działania prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu”.

Pogląd ten został rozwinięty w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15, w którym Sąd Najwyższy, po dokonaniu obszernej analizy dotychczasowego orzecznictwa w tym przedmiocie, wyjaśnił, że wpis postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone działa na niekorzyść tylko i wyłącznie przedsiębiorcy pozwanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony. Wpis taki nie działa na niekorzyść innych przedsiębiorców, nawet gdy stosują identycznie sformułowane postanowienia we wzorcach umów dotyczących tych samych stosunków prawnych. To z kolei oznacza, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia identycznego (tożsamego) z postanowieniem wpisanym do rejestru w sprawie przeciwko innemu przedsiębiorcy nie jest zachowaniem bezprawnym w tym sensie, że nie narusza art. 479⁴³ k.p.c. Zakres zastosowania zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 u.o.k.k. w zw. z art. 24 ust. 2

pkt 1 u.o.k.k., zależy zatem od podmiotowego i przedmiotowego zakresu zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone w ramach abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców (art. 479⁴² w zw. z art. 479⁴³ k.p.c.).

Również w postanowieniu z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15 Sąd Najwyższy przyjął, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. nie jest zachowaniem bezprawnym w rozumieniu art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 24 ust. 1 u.o.k.k. i w konsekwencji nie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.

Sąd Najwyższy podkreśla, że koncepcja rozszerzonych skutków wpisu postanowienia wzorca do rejestru postanowień niedozwolonych, a więc obejmujących także przedsiębiorców, którzy nie brali udziału w postępowaniu o uznaniu postanowienia tego wzorca za niedozwolone, nie jest sprzeczna z prawem unijnym. Jednak wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-119/15 nie oznacza, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Dokonując interpretacji uregulowań krajowych Sąd Najwyższy przyjął stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, opowiadając się za koncepcją jednokierunkowej prawomocności rozszerzonej, nieobejmującej wszystkich przedsiębiorców stosujących postanowienie tej samej treści normatywnej, co pozwany w sprawie, w której wydano wyrok uznający dane postanowienie za niedozwolone.

Zagadnienie prawne, sformułowane przez pozwanego jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostało już zatem przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięte. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie dostrzega przy tym okoliczności przemawiających za odstępieniem od linii orzeczniczej wytyczonej wyrokiem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15 i postanowieniem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15. Takie też stanowisko Sąd Najwyższy zajął w postanowieniach z dnia 19 grudnia 2018 r. I NSK 22/18, I NSK 24/18 i I NSK 25/18 oraz 16 stycznia 2019 r. I NSK 27/18, I NSK 30/18, I NSK 31/18 i I NSK 32/18.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn

uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania, w szczególności okoliczności wskazujących na nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania.